

علایم و نشانه‌های بالینی و پیامد درمان در کیست هیداتید ریوی عارضه دار

*دکتر منوچهر آفاجانزاده (MD)^۱- دکتر شهریار صادقی (Ph D)^۲- دکtor محمدعلی جوفاشانی (MD)^۳- دکtor مهدی جعفری (MD)^۴- دکتر محمد صادق اسماعیلی دلشداد (MD)^۵

*نویسنده مسئول: رشت، دانشگاه علوم پزشکی گیلان، بیمارستان رازی

پست الکترونیک: maghajanzadeh@yahoo.com

تاریخ دریافت مقاله: ۸۷/۵/۲۰ تاریخ پذیرش: ۸۷/۱۲/۲۶

چکیده

مقدمه: کیست هیداتید بیماری انتگلی است که توسط اکی نوکوس گرانولوزیس و ندرتاً اکی نوکوس مولتی لکولاریس ایجاد می‌شود. کبد و پس از آن ریه شایع ترین محل ابتلا می‌باشد. چون علایم بالینی و تشخیص و پیامد درمان مبتلا به کیست هیداتید ریوی عارضه دار به خوبی بیان نشده است لذا بر آن شدیدم که مسائل فوق را بررسی نمایم.

هدف: بررسی، علایم، نشانه‌های بالینی، تشخیص و پیامد درمان در بیماران دچار کیست هیداتید ریوی عارضه دار.

مواد و روش‌ها: در این مطالعه گذشته تکرار پروندهای ۱۵۲ بیمار مبتلا به کیست هیداتید و بین سال‌های ۱۳۸۵ تا ۱۳۷۲ بستری در بیمارستان‌های رشت که درمان جراحی شده بودند، ۵۴ مورد مبتلا به کیست هیداتید عارضه دار بررسی شده است. فرم تنظیم شده‌ای برای جمع آوری داده‌ها بکار رفت و یافته‌ها به صورت جدول‌های توزیع فراوانی ارایه شد.

نتایج: از ۵۴ بیمار مذکور، ۳۸ نفر (۷۰/۳۷٪) مرد بودند. بیماران در محدوده سنی ۴-۶۳ سال قرار داشتند. شکایت اصلی بیماران شامل سرفه ۴۷ نفر (۸۷٪)، تنگی نفس ۴۲ نفر (۷۷٪)، خلط نفر (۶۸/۵٪)، درد قفسه سینه ۳۱ نفر (۵۷/۵٪) و هموپتیزی در ۱۳ نفر (۲۴٪) بود. شایع ترین محل ابتلای کیست در ریه، لوب تحتانی ریه راست در ۳۸ مورد (۵۷/۵٪) بود. در ۳۹ مورد (۷۳٪) پارگی کیست به درون درخت برونشیال و پارانشیم ریه وجود داشت. در ۱۰ بیمار (۲۳٪) پارگی کیست به داخل فضای پلورال رخ داده بود. عوارض جراحی در ۱۵ مورد پیش آمد. سه نفر (۵/۵٪) یا ز به جراحی دوم پیدا کردند که در دو مورد برای درمان فیستول برونوپلورال و در یک مورد برای بروز فیستول بیلوبلورال بود. پس از جراحی ۵۳ بیمار (۹۸/۱٪) بهبود کامل پیدا کردند و یک بیمار (۱/۹٪) که دچار عود شده بود، با درمان دارویی کنترل شد. هیچ موردی از مرگ حین عمل و پس از جراحی وجود نداشت.

نتیجه‌گیری: کیست هیداتید ریه در مناطق اندمیک این بیماری، باید به عنوان تشخیص افتراقی در کنار سایر بیماری‌های کیستی با علایم بالینی مشابه در نظر گرفته شود. بعضی از بیماران مبتلا به علت تاخر در مراجعت به پزشک یا تشخیص بیماری، دچار عارضه می‌شوند و جراحی کیست عارضه دار هیداتید با دشواری‌های بیشتری همراه است.

کلید واژه‌ها: اکینوکوکوز/اکینوکوکوز ریه/اکینوکوکوزیس مولتی لکولاریس

مجله دانشگاه علوم پزشکی گیلان، دوره هجدهم شماره ۷۰، صفحات: ۴۴-۴۹

مقدمه

وجود دارد(۱-۴).

این بیماری می‌تواند هر اندامی را گرفتار کند و در ابتدا نیز ممکن است هیچ علامت بالینی نداشته باشد ولی به تدریج کیست به رشد خود ادامه می‌دهد و بیمار را دچار علایم و عوارض می‌کند. سرعت رشد کیست و شروع علایم در این بیماری بستگی به عضو مبتلا دارد. این کیست آنقدر به رشد خود ادامه می‌دهد تا اینکه خود را نابود کند یا میزان را از پای در آورد(۵-۶). استان گیلان از نظر جغرافیایی از مناطق اندمیک به شمار می‌آید(۲).

بیماران دچار کیست هیداتید ریوی ممکن است با علایمی نظری تب، لرز، سرفه، خلط، درد قفسه سینه، تنگی نفس و هموپتیزی مراجعت کنند. بنابراین تشخیص بموضع و درمان

بیماری هیداتید عفونتی انگلی است که از حیوانات به انسان منتقل می‌شود. این بیماری در سراسر جهان وجود دارد و کشور ایران نیز جزء نواحی اندمیک آن محسوب می‌شود. در مناطقی نظیر ایران که دامپروری سنتی وجود دارد، و در نتیجه آن پرورش گاو، گوسفند و بز و هم‌چرازی و ارتباط نزدیک حیوانات مختلف با یکدیگر از جمله سگ و گوسفند وجود دارد، بیماری از شیوع بالایی برخوردار است. این بیماری در کشورهایی نظیر ترکیه، یونان، زلاندنو و استرالیا نیز شیوع بالایی دارد و این کشورها نیز از نواحی اندمیک بیماری محسوب می‌شوند. در نواحی که از سگ‌ها به عنوان نگهبان گله استفاده می‌کنند، احتمال بیشتری برای ابتلای به بیماری هیداتید

و عوارض قبل، حین و پس از جراحی، روش جراحی، درمان دارویی ضدانگل، مدت بستری در بیمارستان نیاز به جراحی دوم، پیامد درمان و مرگ و میر جمع آوری شد. سپس، یافته‌های مربوط به متغیرهای تحقیق، استخراج شد. داده‌ها با نرم‌افزار SPSS 13 پردازش و یافته‌ها به صورت جدول و نمودار ارایه شد.

نتایج

در این مطالعه پرونده‌های ۵۴ بیمار دچار کیست عارضه‌دار هیداتید بررسی شد. اما با توجه به دو طرفه‌بودن کیست در بعضی از بیماران، در مجموع ۶۹ کیست در بیماران بدست آمد. دامنه سنی آنها بین ۴ تا ۶۳ سالگی بود. ۳۸ نفر آنها مرد و ۱۶ نفر زن بودند. بیشتر بیماران در گروه سنی ۲۰ تا ۲۹ سالگی بوده‌اند. کیست هیداتید عارضه‌دار ریه در ۴۲ بیمار یک طرفه و در ۱۲ نفر دوطرفه بود. در ۵ بیمار کیست‌های همزمان ریه و کبد وجود داشتند. شایع‌ترین شکایت آنها به ترتیب سرفه و تنگی نفس بود. پنج مورد نیز بدون علامت بودند و به طور اتفاقی کشف شدند (جدول ۱).

جدول ۱: توزیع فراوانی بیماران مبتلا به کیست هیداتید عارضه‌دار

ریه بر حسب علایم و نشانه‌های بالینی

بیماران	تعداد بیماران	علایم و نشانه‌های بالینی
%۸۷	۴۷	سرفه
%۷۷/۸	۴۲	تنگی نفس
%۶۸/۵	۳۷	حالت
%۵۷/۵	۳۱	درد قفسه سینه
%۲۴	۱۳	هموتیزی
%۱۴/۸	۸	تب
%۳۷	۲	برونکو اسپاسم
%۹/۳	۵	بدون علامت

در معاینه‌ی فیزیکی، ۱۷ نفر ویزینگ، ۱۰ نفر کاهش صدای ریه و ۳ نفر استریدور داشتند. برای تأیید تشخیص از رادیوگرافی ساده‌ی قفسه سینه (CXR) در همه بیماران استفاده شد. علاوه بر آن سی‌تی اسکن

سریع بیماری در پیشگیری از وقوع عوارض حاصل از کیست بسیار اهمیت دارد (۸۷). برای تشخیص بیماری می‌توان از رادیوگرافی قفسه سینه و CT اسکن آن استفاده کرد. امروزه در درمان کیست هیداتید هم از درمان دارویی و هم از درمان دارویی و هم از روش جراحی به طور عمده استفاده می‌شود (۹-۱۳).

اکثر بیماران در هنگام تشخیص دچار عارضه شده‌اند. چون، شکایت اصلی و علایم و نشانه‌های بالینی کیست هیداتید ریه شبیه علایم سایر بیماری‌های کیستی ریوی است، ممکن است پزشک در تشخیص این بیماری دچار اشتباه و مشکل شود و به همین دلیل باید در مواجهه با بیماران، به علایم و عوارض ناشی از پارگی کیست دقت و توجه بسیار زیادی شود تا با تشخیص بموقع بیماری هرچه سریع‌تر به درمان جراحی بیماران پرداخته شود. در این مطالعه شکایت اصلی، علایم و نشانه‌های بالینی بیماران دچار کیست هیداتید عارضه‌دار ریه بررسی شده تا با استفاده از نتایج آن ضمن کاستن اشتباه‌های تشخیصی، بیماری تسريع شود و با جراحی بموضع از بروز عوارض پارگی کیست پیشگیری شود. پیامد درمان نیز در این بیماران بررسی و ارائه شده است.

مواد و روش‌ها

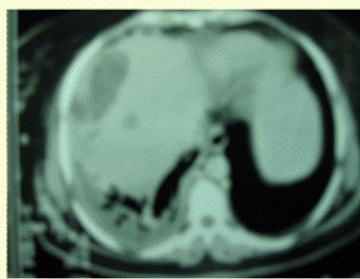
آزمودنی‌ها (case series) پرونده‌های بیمارانی بوده که از سال ۱۳۷۳ تا ۱۳۸۵ (به مدت سیزده سال) با تشخیص کیست هیداتید ریوی پاره شده در بیمارستان‌های رازی و آریایی رشت بستری شده‌بودند تعریف کیست هیداتید عارضه‌دار ریوی عبارتست از کیست‌هایی که به داخل برونش یا فضای پلوری پاره شده یا عفونی شده باشند. اطلاعات هر پرونده برای استخراج و ثبت آمار و اطلاعات در فرم جمع آوری داده‌ها ثبت شد.

اطلاعات، شامل موارد زیر بود: سن، جنس، شکایت اصلی علامت (symptoms) و نشانه (signs)‌های بالینی، معاینه فیزیکی، روش‌های تشخیصی، آزمون‌های سرولوژی-ائوزینوفیلی - یافته‌های رادیولوژی و مشخصه‌های کیست

پرکردن حفره باقی‌مانده از کاپیتوناژ استفاده نشده‌بود. سیستکتومی Intact در بیمارانی استفاده شده‌بود که پارگی کیست آنها کامل نبود و در CXR نمای Pulmonary Meniscus Sign داشتند.

جدول ۳: توزیع فراوانی بیماران مبتلا به کیست هیداتید عارضه دار ریه بر حسب عوارض بعد از جراحی

بیماران	تعداد بیماران	عوارض بعد از جراحی
%۵/۵	۳	فیستول برونوکلپورال
%۳/۷	۲	آمپیم
%۳/۷	۲	پنوموتوراکس
%۳/۷	۲	عفونت زخم
%۳/۷	۲	پنومونی آسپیرایو
%۱۱	۶	آلکتکتازی
%۱/۹	۱	فیستول بیلیوپلورال

شکل ۱: کیست هیداتید کبد و ریه را نشان میدهد

تمام بیماران در این مطالعه از طریق برش توراکوتومی پوسترولتراال جراحی شده‌بودند.

سه بیمار به دلیل عوارض پس از جراحی، نیاز به جراحی دوم پیدا کرده‌بودند که برای درمان بروز فیستول برونوکلپورال در یک مورد؛ آمپیم در یک مورد و فیستول بیلیوپلورال در یک مورد بود. شایع‌ترین عارضه پس از جراحی، آلکتکتازی بود. عارضه‌ی نادر فیستول بیلیوپلورال در یک بیمار که کیست ریه راست و کبد داشت و این مورد هم با توراکوتومی مجدد بهبود یافت. انواع عارضه‌های پس از عمل جراحی در جدول ۴ نشان

قفشه سینه در ۳۴ بیمار به کارگرفته شد. در هیچ بیماری از اولتراسونوگرافی توراسیک و MRI استفاده نشد. آزمون‌های آزمایشگاهی که برای تایید تشخیص بیماری هیداتید انجام شده شامل ائوزینوفیلی در ۶ بیمار بود و در ۲۷ بیمار تست فیکساسیون کمپلمان انجام شد که در شش نفرشان بیمار مثبت گزارش شد. در ۲۵ بیمار آزمایش ELISA درخواست شد که در چهار نفر مثبت گزارش شد. از آزمون پادتن کیست هیداتید (Anti hydatid cyst Ab) در ۱۰ بیمار استفاده شد که نتیجه همه آنها منفی بود.

شایع‌ترین محل استقرار کیست در ریه‌ها، لوب تحتانی ریه راست در ۳۴ نفر مشاهده شد. توزیع کیست‌های عاضه‌دار بر حسب محل استقرار در جدول ۲ نشان داده شده است. محل سکونت ۳۷ بیمار در رosta و ۱۷ بیمار در شهر بود. لذا افراد شهری هم می‌توانند درگیر این بیماری شوند.

جدول ۲: توزیع فراوانی بیماران مبتلا به کیست هیداتید عارضه‌دار ریه بر حسب استقرار کیست در ریه

محل استقرار کیست در ریه	تعداد بیماران	بیماران
لوب تحتانی ریه راست	۳۸	%۵۷/۵
لوب تحتانی ریه چپ	۱۳	%۱۸/۵
لوب فوقانی ریه چپ	۸	%۱۰/۶
لوب فوقانی ریه راست	۷	%۹
لوب میانی ریه راست	۳	%۴/۴
مجموع	۶۹	%۱۰۰

شایع‌ترین عارضه قبل از عمل جراحی پارگی کیست به درون درخت برونشیال بود. جدول ۳ عوارض کیست‌های هیداتید ریه را نشان می‌دهد. درمان دارویی پروفیلاکسی با آلبندازول برای ۱۲ مورد و با مبندازول در ۶ مورد اجرا شد. روش جراحی به صورت (Evacuation and bronchial opening closer (تخلیه کیست و بستن سوراخ‌های برونشی) در ۴۴ مورد، سیستکتومی Intact در ۵ مورد، لوبکتومی در ۳ مورد و رزکسیون گوهای (wedge) در ۲ مورد به کارگرفته شده‌بود. پنومونکتومی و توراکوسکوپی (VATS) در بیماران انجام نشده‌بود. برای

پلور در ۸ مورد (۲۷٪) اتفاق افتاده بود که در این مورد نیز مشابه یافته های بررسی ما بود(۱۴). علاوه بر آن، عوارض قبل از جراحی در بیماران ما شامل عفونی شدن کیست در ۱۴ مورد (۲۶٪)، پنومونی در ۴ بیمار (۵٪)، پنوموتوراکس فشارنده در یک نفر (۹٪) و آمپیم در یک بیمار (۹٪) بروز کرده بود. در مطالعه Akin Kuzucu و همکاران، پنومونی در ۱۲٪، کیست عفونی در ۶٪، آمپیم در ۶٪ و سپسیس در ۱۵٪ بیماران وجود داشت. به این ترتیب و در مقایسه، عوارض قبل از جراحی در مطالعه ما در بعضی موارد بیشتر بود(۱۴). تمام بیماران ما از طریق برش توراکوومی پوسترولتال جراحی شدند.

در کیست های دو طرفه، این بیماران نیز همانند دیگران در دو مرحله به فاصله یک ماه جراحی شدند(۷). ولی در مطالعه ترکیه، در ۸۵٪ موارد توراکو تومی پوسترولتال و علاوه بر آن مدیان استرنوتومی نیز انجام شده(۱۴) ولی در ایران نتیجه جراحی خوبی از جراحی کیست هیداتید با استرنوتومی مطلوب گزارش نشده است(۵ و ۲).

در این مطالعه شایع ترین عارضه پس از جراحی آتلکتاژی بود. فیستول برونکوپلورال در یک مورد؛ آمپیم در یک مورد و مشابه سایر گزارش ها بوده است(۲، ۷، ۸، ۱۴ و ۱۵). اما عارضه نادر فیستول بیلیوپلورال در یک بیمار دچار کیست ریه راست و کبد پیش آمد که در بررسی متون، گزارش چنین عارضه ای بدست نیامد.

مدت بستری بیماران در بیمارستان به طور متوسط ۱۵-۵ روز بود. این زمان در سایر گزارش ها بین ۷ تا ۷۰ روز و به طور متوسط ۲۰ روز بود(۱۴). عود در یک مورد بروز کرد که نسبت به عوارض سایر مطالعات کمتر است (۲ و ۷ و ۱۴ و ۱۵).

این مقاله با استفاده از داده های یک طرح تحقیقاتی در دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی گیلان به نگارش درآمده است.

داده شده است.

پس از درمان جراحی، ۵۳ بیمار بهبود کامل پیدا کردند و عود در یک بیمار بروز کرد که با درمان دارویی کنترل شد. مرگ حین عمل جراحی و پس از آن وجود نداشت.

بحث و نتیجه گیری

همه بیماران دچار کیست های هیداتید پاره شده و عارضه دار در این بررسی با عالیم و نشانه های بالینی ناشی از پارگی کیست به پزشک و مراکز درمانی مراجعه کرده بودند. تعداد بیماران تقریباً معادل حجم نمونه در سایر بررسی ها بود(۲ و ۱۴).

شایع ترین نشانه ها در بیماران ما سرفه، تنگی نفس و دفع خلط بود که مشابه عالیم شایع در سایر بررسی ها بوده است (۲ و ۱۴).

پنج بیمار (۹٪) بدون علامت بودند و به طور اتفاقی کشف شدند که از آمار پژوهشی دیگران (۶٪) کمی بیشتر است (۱۴ و ۷). برخلاف یافته سایر بررسی ها هموپیزی شدید، واکنش افزایش حساسیت، بثورات متشر، پرخونی ریوی، خارش شدید و کهیر در هیچیک از بیماران ما وجود نداشت (۲ و ۷ و ۱۴).

در ۴۲ بیمار، کیست ها یک طرفه و در ۱۲ مورد دو طرفه بودند. در ۵ بیمار کیست های ریوی همراه با کیست های کبدی وجود داشتند که از نظر شیوع نسبت به میزان گزارش شده در بررسی Akin Kuzucu و دیگران بیشتر بوده است (۲، ۷ و ۱۴).

۴۹ بیمار (۷۴٪) با عوارض ناشی از پارگی کیست مراجعه کرده بودند. در ۳۹ مورد (۷۳٪) پارگی کیست به درون درخت برون شیال و پارانشیم ریه و در ۱۰ بیمار (۲۳٪) پارگی کیست به داخل فضای پلورال رخ داده بود. در مطالعه Akin Kuzucu و همکاران پارگی کیست به درون درخت برون شیال در ۲۳ مورد (۷۲٪) و به فضای

منابع

1. Saidi F. Surgery of The Hydatid Disease. London; W B Sanders, 1976.

2. Pirmoazer N , Saidi F, Zargham H, Ahmadi. The Surgical Management of Complicated Pulmonary

- Hydatid Cysts. Medical Journal Of The Islamic Republic Of Iran 2004; 1:1-4.
- 3.Erdogon A, Ayten A, Kabukcu H, Demircan A. One-Stage Transthoracic Operation For The Treatment Of Right Lung And Liver Hydatid Cysts. World J Surg 2005; 29:1680-16.
- 4.Yagci G, Ustunsoz B, Kaymakcioglu N, Bozlar U. Results Of Surgical Laparoscopic, And Percutaneouse Treatment For Hydatid Disease Of The Liver :10 Years Experience With355 Patients. World J Surg 2005; 29: 1670-1679.
5. Saidi F. Treatment Of Echinococcal Cysts. Master of Surgery 1992; 2: 1221-1230.
6. Sarsam A. Surgery of Pulmonary Hydatid Cyst. Review Of 155 Cases. J Thorac Cardiovasc Surg 1971; 62: 663-668.
7. Shields TW, Locicero J. Hydatid Disease Of The LungGeneral Thoracic Sugery 6 Th Edition. New York; LW& W, 2004: 1298-1308.
8. Ramos G, Orduna A, Garcia- Yuste M. Hydatid Cyst Of The Lung: Diagnosis And Treatment. World J Surgery 2002; 25: 46-57.
9. Sinner WN. New Diagnostic Signs In Hydatid Disease: Radigraphy, Ultrasound, CT And MRI Correlated To Pathology. Eur J Radiol 1991; 2:150.
10. Sinner WN, et al. MR Imaging In Hydatid Disease. AJR Am J Roentgenol 1991;57:741.
11. Kervancioglu R, Bayram M, Elbeyli L.CT Findings in Pulmonary Hydatid Disease. Acta Radiol 1999. Marani SA, Canossi GC, Nicoli FA, Hydatid Disease: MR Imaging Study. Radiology 1990; 175:701.
12. Sinner WN. New Diagnostic Signs In Hydatid Disease: Radigraphy, Ultrasound, CT And MRI Correlated To Pathology. Eur J Radiol 1991;2:150.
13. Sinner WN, et al. MR Imaging in Hydatid Disease. Am J Roentgenol 1991; 57: 741.
14. Kuzucu A, Soysal O, et al. Complicated Hydatid Cysto f The Lung: Clinical And Therapeutic Issues. Ann Thorac Surg 200p; 477: 1200-4.
15. Mustafa E. Abduli G. Surgical Management of Pulmonary Hydatid Cysts in Children. Thorax 1995; 5:396-98.
16. Xanthakis D, Efthimiadis M, Papadakis G, et al. Hydatid Disease Of The Chest. Report Of 91 Patients Surgically Treated. Thorax 1972; 27: 517-28.

Clinical Signs, Symptoms, Diagnosis and Outcomes of Patients with Complicated Lung Hydatid Cysts

*Aghajanzadeh M.(MD)¹- Sadeghi SH. (MD)¹- Joafshani M.A. (Ph D)²- Jafari M.(MD)¹- Esmaili Delshad M.S.(MD)¹

*Corresponding Author: Razi Hospital, Guilan University of Medical Sciences, Rasht, IRAN

E- mail: maghajanzadeh@yahoo.com

Received: 10/Aug/2008 Accepted: 16/Mar/2009

Abstract:

Introduction: Hydatid cysts caused by the *Echinococcus Granulosus* and *Multilocularis*. Liver and them lungs are the most common sites of lodgment of it. Because the clinical symptoms, diagnosis and outcome of treatment are not well discussed, we want to discussion this problem.

Objective: Survey of the clinical signs, symptoms, diagnosis and outcomes of patients with complicated lung hydatid cysts.

Materials and Methods: We retrospectively examined 54 records of patients with ruptured lung hydatid cyst in 152 patients who were hospitalized in Rasht hospitals, since 1993 to 2005, and were surgically treated. Data collection tools were a predetermined review form; and findings are presented in relative frequencies tables.

Results: 54 cases 38(70.3%) were male. Age rang of patients was 4-63 years. Chief complaints of the patients were cough in 47 cases (87%), dyspnea in 42(77.8%), sputum in 37(68.5%), chest pain in 31(57.5%), and hemoptysis in 13(24%). Most common lodgment of cysts in the lungs was right lower lobe in 38(57.5%). Ruptures occurred in tracheobronchial tree in 39(73%), and in pleural space in 10(23%). Complication after surgery occurred in 15 patients. Three patients (5.5%) were needed reoperation for treatment: bronchopleural fistula treatment in two cases and bilio-pleural fistula in one case. After surgical treatment, 53 patients (98.1%) were completely cured; recurrence occurred in one patient (1.9%) who treated with Albendazol. There was no hospital mortality.

Conclusion: In endemic area all cystic lesions of lung must be ruled out for hydatid cysts; because some patients with lung hydatid cysts present complications: the cause of complication are, lately referring to physician and delay in diagnosis. Early treatment with medical and surgical approach recommended.

Key words: Echinococcosis/ Echinococcosis Multilocularis/ Echinococcosis, Pulmonary

Journal of Guilan University of Medical Sciences, No: 70, Pages: 44-49